

LÜBÂB ÖZELİNDE KÜLLİ KÂİDELER

Muhammed DEĞİRMENCİ

AKADEMİSYEN
KİTABEVİ

© Copyright 2018

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-151-3

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı

Lübâb Özelinde Külli Kâideler

Yayıncı Sertifika No

25465

Yazar

Muhammed DEĞİRMENÇİ

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

DOI

10.37609/akya.1883

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Fıkıh, İslami hayat prensiplerinin Kur'an ve Sünnetten süzölmüş halidir. Bu hale gelinceye kadar Müslöman müctehidler, peygamberin (a.s) vefatından sonra gereken çabayı harcamış, Müslöman'ların dini hayatıyla ilgili problemleri çözmeye çalışmışlardır. Çünkü sorunların çözüm merkezi ve dinin açıklama mercii olan Allah resölü hakkın rahmetine irtihal etmiş, yeni oluşın meselelerin çözümü için ictihad etmeleri de kaçınılmaz olmuştur. Nitekim bütün zamanlara hitab eden ve ezeli bir kaynaktan ortaya çıkan Kur'an ayetlerini anlayıp yorumlamak, Müslömanların sorumlu olacakları hayat prensiplerini ortaya koymak önemli bir mesele olarak zuhur etmiştir. Bu hayati mesele, hala günümüzde de geçerliliğini korumuştur.

Müslöman'ın, günlük hayatında yeni oluşın hadiselerin İslam açısından hükmünün ne olduğunu ortaya koymada, ilk müracaat edeceği Kur'an ve sünnetin nassları olmakla beraber, İslam fıkıh tarihinde ortaya konan hükümler ışığında oluşturulmuş genel fıkıh prensipleri de müracaat edeceği kaynaklardan birisi olarak varlığını sürdürmüştür.

İslam fıkıh literatüründe oluşın küllî fıkıh kâideleri, Kur'an ve sünnet nasslarından süzülen genel prensiplerdir. Bu prensipler çoğu zaman müctehidin işini kolaylaştırıyor, konuların hızlı bir şekilde çözölmesine ön ayak oluyordu. Bu durum günümüzde de devam etmekte, dini sorulara muhatap olan müftü, vaiz ve imamlara arz edilen konu hakkında dini hükmü vermede ışık tutmakta, onlara bir fıkıh bakış açısı kazandırmaktadır.

Fıkıh melekesi kazandıran bu özlü kuralların, Meydâni'nin Lübâb kitabında ne denli yer aldığını, işlenen konularda kullanılan küllî kâide ve örneklerini ortaya koymak için bu çalışmayı yapmayı kararlaştırdık. Bu yapılan çalışmadan maksat zikredilen küllî kuralların kaynakları, kaynaklarından nasıl çıkarıldıklarını ortaya koymak değildir. Bilakis bu kuralların bu eserde ne kadar kullanıldığını dolayısıyla işlevselliğini göstermektir. Ancak biz eserde tespit ettiğimiz kâidelerin anlaşılır olması için fazla derinliğine inmeden özlü bir şekilde açıklamayı uygun gördük.

Okuyucu belki de bazen tezimizin başında yapmış olduğumuz küllî kâideler tanımına uymayan kurallarla karşılaşacak ve bu durumu yadırgayarak sorgulamaya çalışacaktır. Fakat küllî fıkıh kâideleri eserlerine bakacak olursa bu durumun orda da aynı olduğu, isimlendirmenin çoğunluk gözetilerek yapıldığı gözden kaçmayacaktır.

Muhammed DEĞİRMENCİ

KISALTMALAR

b.	:	Bin, ibn
bs.	:	Baskı
c.	:	Cilt
c.c .	:	Celle celâluhu
dia.	:	Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
dib.	:	Diyanet işleri başkanlığı
h.	:	Hicri
i.ü.	:	İstanbul Üniversitesi
ltd.	:	Limited
md.	:	Madde
mtb.	:	Matbaa
nşr.	:	Neşreden
ö.	:	Ölümü
pgf.	:	Paragraf
s.	:	Sayfa
ss.	:	Sayfa aralığı
san.	:	Sanayi
s.a.v.	:	Sallallahu Aleyhi Vesallam
şti.	:	Şirketi
thk.	:	Tahkik
tic	:	Ticaret
tsh	:	Tashih
t.y.	:	Tarih yok
v. dğr	:	Ve diğerleri
y.y	:	Yayın yılı yok

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	1
2. Araştırmanın Kapsamı	2
3. Araştırmanın Yöntemi ve Kaynakları	2
4. Müellifin Hayatı ve Eserleri.....	3
 BÖLÜM 1	7
KÂİDE TERİMİNİN KAVRAMSAL ANALİZİ ve	
BENZER KAVRAMLARLA İLİŞKİSİ	7
1.1. Kavramsal Çerçeve	7
1.2. Kâidenin Benzer Kavramlarla İlişkisi.....	9
1.3. Küllî Fıkıh Kâidelerinin Kaynakları ve Genel Tasnifi.....	13
1.3.1. Kaynağı Nas Olan Kâideler.....	13
1.3.2. Kaynağı Nas Olmayan Kâideler.....	16
1.3.2.2. Fakih ve müctehidlerin kitaplarında söz	
ettiği genel şer’i hükümlerden çıkarılan, Kitap, Sünnet,	
İcmâ ve Kıyasla temellendirdikleri fikhî kâideler.	16
1.3.2.3. Fakih ve müctehidlerin kıyas ile istidlal	
ederken dile getirdiği fıkıh kâideleri.	18
1.3.2.3. İstinbat Edilen ve Kendisiyle Hüküm	
Verilen Kâideler.	19
1.4. Fıkıh Kâidelerinin Farklı Açılardan Kısımları.....	20
1.4.1. Genişlik ve Kapsam Açısından Kâideler.....	20
1.4.1.1. Kapsamı geniş olan kâideler.	20
1.4.1.2. Kapsamı daha az olan kâideler.	20
1.4.1.3. Belirli bir fıkıh konusuyla ya da büyük	
genel bir kâideyle alakalı olan has kâideler.	21
1.4.2. Delil ve Kaynak Açısından Kâideler.....	21
1.4.2.1. Mansusa.....	21
1.4.2.2. Müstenbata.....	21
1.4.3. Müstakil ve Tebe’i Olması açısından Kâidelerin	
kısımları.....	22

1.4.3.1. Asli ya da müstakil fıkıh kâideleri.	22
1.4.3.2. Tebe'î fıkıh kâideleri.	22
1.4.4. Ulemanın İttifak Edip Etmemesine Göre Fıkhi Kâideler.	22
1.4.4.1. Fikir birliğine varılan küllî kurallar.	22
1.4.4.2. Fıkıh ekollerinin çoğunun kabul ettiği fıkıh kâideleri.	23
1.4.4.3. Fikir birliğine varılmayan küllî kâideler.	23
1.4.4.3.1. Fıkıh mezhepleri arasında ihtiaflı olan kâideler.	23
1.4.4.3.2. Belli bir fıkıh ekolü âlimlerinin nezdinde ihtilaflı olan fıkıh kâideleri.	23
1.5. Fıkıh Kâidelerini Öğrenmenin Faydaları.	23
1.6. Hükümleri Ortaya Koymada Kâidelerin Delil Değeri.	25
1.7. Küllî Kâidelerin Tarihi Gelişimi.	28
1.8. Fıkıh Kâideleri Alanındaki En Meşhur Eserler.	35

BÖLÜM 2 43

LÜBÂB ESERİNDE YER ALAN KÜLLÎ KÂİDE

VE ÖRNEKLERİ 43

2.1. Fıkıh İlişkin Normatif Kâideler.	43
2.1.1. Bir İşten Maksat Ne İse Hüküm Ona Göredir. (الامور بمقاصدها).....	43
2.1.2. Şekk ile Yakîn Zâil Olmaz (اليقين لا يزول بالشك)	46
2.1.3. Beraat-i Zimmet Asıldır. (الاصل براءة لزمة).....	48
2.1.4. Bir Şeyin Nef'i Damânı Mukâbelesindedir. (الخراج بالضمان).....	49
2.1.5. Bir Şeyde Asıl Olan Önceki Halidir. (الاصل بقاء الشيء على ما كان).....	51
2.1.6. Mazarrat Menfaat Mukabelesindedir (الغنم بالغرم).....	52
2.1.7. Hüküm Deliline İzafe Edilir. (الحكم يدار على دليله).....	53
2.1.8. Zaruretle Sabit Olan, Zaruret Miktarınca Takdir Olunur. (ما ثبت بالضرورة يقدر بقدر الضرورة).....	53
2.1.9. Akitlerde İtibar Manayadır. (الاعتبار في العقود لمعانيها).....	54

2.1.10. Örfen Ma'ruf Olan Şey Şart Kılınmış Gibidir. (المعروف عرفا كالمشروط شرطاً)	55
2.1.11. Zarar-ı Hassı Tahammül Ederek Zarar-ı Âm Def' olunur. (يدفع الضرر العام بتحمل الضرر الخاص)	56
2.2. USÛL/YÖNTEMLE İLGİLİ FIKİH KÂİDELERİ:	57
2.2.1. Alâ Hilâfî'l-Kıyasa Sâbit Olan Şey Sâire Makîsun Aleyh Olmaz (ما ثبت علي خلاف القياس فغيره عليه لا يقاس)	57
2.2.2. Delalet İle Sabit Olan Tansis İle Sabit Olan Gibidir. (التأيت بالدلالة كالتأيت بالنص)	59
2.2.3. Hüküm Daima Sebebe Bağlıdır. (الحكم يدار علي السبب)	59
2.2.4. Hükümler Sebeplerine İzafe Edilir (الاحكام تضاف لاسبابها)	60
2.3) FARKLI FIKİH KONULARI İLE İLGİLİ KÂİDELER	61
2.3.1. Hüküm Çoğunluğa Göre Verilir (للاكثر حكم الكل)	61
2.3.2. Bedel Mübdelin Hükümünü Alır. (للبدل حكم المبدل)	63
2.3.3. Seferle İlgili Olan Ruhsat Sefer Bitince Biter. (رخصة السفر لا تبقى بدونه)	64
2.3.4. İbadetlerde İhtiyatla Amel Etmek Evlâdır. (الآخذ بالاحتياط في باب العبادات اولي)	65
2.3.5. Bir Şeye Yakın Olan Onun Hükümünü Alır. (ما قارب الشيء يعطي حكمه)	66
2.3.6. Fesâdla Nâkıs Olan Şey Onarılmaz. (النقصان بالفساد لا ينجبر)	66
2.3.7. Mükâtebe Muhâtaba Gibidir. (الكتاب كالخطاب)	67
2.3.8. Tavsif Görmenin Yerini Tutar. (الوصف يقام مقام الرؤية)	68
2.3.9. Bir Şey Tek Başına Akit Konusu Olabiliyorsa O Şeyi Akdin Konusundan İstisnâ Edilebilir. (الاصل ان ما يجوز ايراد العقد عليه بانفراده يجوز استثنائه من العقد)	69
2.3.10. Akdin İktizâ Ettiği Şartı Şart Koşmak Akdi İfsâd Etmez (كل شرط يقتضيه العقد كشرط الملك للمشتري لا يفسد العقد)	70
2.3.11. Alış-Veriş Akdinin Muktezasına Uygun Olmayan ve Akit Taraflarından Herhangi Birisine Fayda Sağlayan Her Şart Akdi Geçersiz Kılar	72
2.3.12. Tek Başına Akid Konusu Olamayan Bir Şeyin İstisnası Sahih Değildir.	

73	 (الاصل ان ما لا يصح افرادہ بالعقد لا يصح استثنائہ من العقد)
2.3.13.	Bir Akdin Birisi İfsâd Eden Diğeri Sahih Kılan İki Yönü Varsa Aslolan Sahih Kılan Tarafını Dikkate Almaktır. (يفسده حمل علي ما يصححه والآخر)
73	 (يفسده حمل علي ما يصححه)
2.3.14.	Asıl Olan, Bir Akidle Belirli Bir Menfaati Hak Eden Bir Şahsın, Onu, Mislini Ya Da Ondan Azını Almasında Beis Yoktur.
74	 (الاصل ان من استحق منفعة مقدره بالعقد فاستوفاه او مثلها او دونها جاز)
2.3.15.	Sonradan Verilen İcâzet Önceden Verilen Vekâlet Gibidir. (الاجازة اللاحقة بمنزلة الوكالة السابقة)
75	
2.3.16.	Rehin Olarak Alınan Malın Bizzat Kendi Maslahatına Ya Da Bekâsına Mûteallik Olan Her İhtiyaç Râhine Aittir.
75	 (كل ما يحتاج اليه لمصلحة الرهن بنفسه وتيقئته فعلي الراهن)
2.3.17.	Rehinden Doğan Her Şey Rehnin Hükümünü Alır. (ان كل ما يتولد من عين الرهن يسري اليه حكم الرهن)
76	
2.3.18.	Asıl Olan Müslümanların Yolundan Geçmenin Mubah Oluşudur, Fakat Bu Mubahlık Uzak Durulması Mümkün Olana İlişmeden Geçmekle Kayıtlanmıştır.
77	 (الاصل ان المرور في طريق المسلمين مباح لكنه مقيد بشرط السلامة فيما يمكن الاحتراز عنه دون ما لا يمكن)
2.3.19.	Asıl Olan Şakanın Etki Ettiği Fiile Yetki Kısıtlaması da Etki Eder. (الاصل ان كل تصرف يؤثر فيه الهزل يؤثر فيه)
77	 (الحجرومالا فلا)
2.3.20.	Âdeten Mümteni' Olan Şey Hakikaten Mümteni' Gibidir. (الممتنع عادة كالممتنع حقيقة)
78	
2.3.21.	Karşılıklı Tasdikle (Doğrulama) Sabit Olan Görme İle Sabit Olan Gibidir. (الثابت بالتصادق كالثابت بالعيان)
79	
2.3.22.	Hak Sabit Olup Karar Kılınca Iskât Edilmediği Müddetçe Sabit Kalır. (الحق متي ثبت واستقر لا يسقط الا بالاسقاط)
80	
2.3.23.	Beyyine İle Sâbit Olan Şey, Görme İle Sâbit Olan Gibidir. (الثابت بالبينه كالثابت بالعيان)
81	
2.3.24.	Nesebten Dolayı Evlenilmesi Haram Olan Kadınlar, Emzirmeden Dolayıda Haram Olurlar.
82	 (يحرم من الرضاع ما يحرم من النسب)

2.3.25. Menfaat Cinsini Ortadan Kaldıran Herşey Tam Diyeti Gerektirir. (ان كل ما يفوت به جنس المنفعة تجب به دية كاملة)	82
2.3.26. Helal Kılan Unsur İle Haram Kılan Unsur Bir Arada Bulunursa İhtiyatlı Davranarak Haram Kılan Unsur Dikkate Alınır. (ان اجتمع المبيح والمحرم فتغلب جهة المحرم احتياطاً)	83
2.3.27. Yeminlerde Örf ve Âdet Dikkate Alınır. (الايمان مبنية على العرف والعادة)	85
2.3.28. Yeminin İn'ikadı İstikbalde Yapabilme İmkânına Bağlıdır. (امكان البر في المستقبل شرط انعقاد اليمين)	86
2.3.29. Beyyine Müdde'i İçin ve Yemin Münkir Üzerinedir. (البينة على المدعي واليمين على من انكر)	87
2.3.30. Haber Görme Gibi Değildir. (ليس الخبر كالمعاينة)	87
2.3.31. Bir Şeye Yakın Olan Onun Hükümünü Alır. (ما قارب الشيء يعطي حكمه)	88
2.3.32. Vekilin Görmesi, Müvekkilin Görmesi Gibidir. (رؤية الوكيل كروية الموكل)	89
KAYNAKÇA	93

KAYNAKÇA

- Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, Dârü'l-Fikr, Beyrut 1991.
- Aktan, Hamza, “Damân”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, VIII, s. 450, Ankara 1993.
- Ali Haydar Efendi, *Dürer el-Hükkem şerhü Mecelleti'l-Ahkâm*, Darul-Kütüb el-İlmiyye, Beyrut t.y.
- Altuntaş, Halil, Muzaffer Şahin, *Kur'an-ı Kerim Meâli*, Kalkan Mtbacılık San. Ve Tic. Ltd. Şti, Ankara 2011.
- Apaydın, H. Yunus M. Âkif Aydı, Ali Bardakoğlu, Mustafa Çağrıçı, İlmihal, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2002.
- Atar, Fahrettin, “Sefer”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, XXXVI, s. 294, Ankara 2009.
- Aybakan, Bilal, “Selem”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, XXXVI, s. 402.
- Bâhüseyn, Yakup b. Abdulvahhab, *Kavâ'id-i Fıkhiyye*, Mektebetü'l-Rüşd ve Şeriketü'l-Riyad, Riyad 1998.
- Bağdâdî, Babanzade Bağdatlı İsmail Paşa, *Hediiyetü'l-arifin esmai'l-müellifin ve asarü'l-musannifin*, tashih İbnülemin Mahmûd Kemal İnâl, Avni Aktuç, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara 1955.
- Bardakoğlu, Ali, “Kasâme” *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, XXIV, s. 528, İstanbul 2001.
-, Ali, “Delil”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, VIII, s. 138, Ankara 1994.
-, Ali, “Bedel”, *TDV, İslam Ansiklopedisi (DİA)*, V, s. 298, Ankara 1992.
- Beyhakî, Ebû Bekr Ahmed b. el-Hüseyn b. Ali b. Musa el-Husrevcirdi el-Horasanî, *el-Sünenü'l-Kübrâ*, Daru'l- Kütübi el- İlmiyye, Beyrut 2003.
- Boynukalın, Ertuğrul, “Yemin”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, XXXIII, ss. 417-420, Ankara 2013.
- , Ertuğrul, “Yemin”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, XXXIII, s. 417. Ankara 2013.
- Boynukalın, Mehmet, “Şart”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, XXXVIII, s. 364, Ankara 2010.
- Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail, *el-Camiu's-Sahih*, el-Mektebetü'l-İslamiyye, İstanbul 1979.
- Cevdet Paşa, Ahmet ve dğr., *Mecelle-i Ahkâmı Adliye*, 5. Baskı, Lübnan 1968.
- Cevherî, Ebû Nasr İsmail b. Hammad, *es-Sihah, Tacü'l-luğa ve sıhahî'l-Arabîyye*, Daru'l-İlm Lil- Meleyin, Beyrut 1990.
- Cürcânî, Ebü'l-Hasan Seyyid Şerif Ali b. Muhammed b. Ali, *et-Et-Ta'rifât*, Daru'l-Kütüb el-Arabi, 1.Baskı, Beyrut 1975.
- Dârekutnî, Ebû Hasan Ali b. Ömer b. Ahmed b. Mehdi b. Mes'ud b. el- Nu'man b. Dinâr el- Bağdadi, *Sünen*, Müessesetü'l- Risale, Beyrut 2004.

Debüsî, Ebû Zeyd Abdullah (Ubeydullah) b. Muhammed b. Ömer b. İsâ, *Te'sisü'n-nazar*, naşir Zekeriyâ Ali Yusuf, Matbaatü'l-İmam, Kahire y.y.t.y.

Dönmez, İbrahim Kâfi, "Örf", *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, XXXIV, ss. 87-93, Ankara 2007.

Ebû Davud, Süleyman, *Sünen*, Daru İhyai's-Sünneti'n-Nebeviyye, Beyrut y.y.t.y.

Ebû Nuaym, Ebû Nuaym Ahmed b. Abdullah b. İshak İsfahani, *Hilyetü'l-evliya ve tabakatü'l-asfiya*, Matbaatü's-Saade, Kahire 1357/1938.

Ebû Zehra, Muhammed, *Usûlü'l-Fıkh*, Daru'l-Fikr el-Arabî, y.y 1958.

Ebû Yusuf, Yakup b. İbrahim, *el-Harac*, Matba'atu'l-Selefiyye, Kahire 1382/1962.

El-Hadimî, Nurettin Muhtar, *el-Kava'du'l-Fıkhiyyetü*, Zeytüne Üniversitesi, Tunus 2007.

Etâsî, Muhammed Halid ve oğlu Muhammed Tahir el-Himsiyyeyni, *Şerhu'l-Mecelle*, Suriye 1349/1930.

Feyyûmî, Ebû'l-Abbas Ahmed b. Muhammed b. Ali el-Hamevi, *el-Misbahü'l-münir*, Mektebetu Lübnan, Beyrut 1987.

Firuzabadi, Ebû't-Tahir Meedüddin Muhammed b. Yakub b. Muhammed, *Kamusü'l-muhit*, Müessesetü'l-Risâle, Beyrut 1986.

Gazzali, Ebû Hamid Huccetülislam Muhammed b. Muhammed, *el-Müstesfa min ilmi'l-usûl*, el-Matbaatü'l-Emiriyye, Bulak 1324.

Gazzî, Muhammed b. Sıdkî b. Ahmed el-Bornu Ebû'l-Haris, *El-Veciz fi'l-Kavâid el-Fıkhiyye*, müessesetül Risale, Beyrut 1996.

-----, Muhammed b. Sıdkî b. Ahmed el-Bornu Ebû'l-Haris, *Mevsu'atu'l-Kava'id el-Fıkhiyye*, Müessesetü'l-Risale, Beyrut 2003.

-----, Muhammed b. Sıdkî b. Ahmed el-Bornu Ebû'l-Haris, *el-Veciz fi İydâhi Kavâ'id el-Fıkıh el-Küllîye*, Müessesetü'l-Risale, Beyrut 1996.

Hacac, Hasan, "Menfaat" *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, c. 29, s. 131, Ankara 2004.

Hâdimî, Ebû Saîd Muhammed b. Mustafa b. Osman, *Mecâmiü'l-hakayık mine'l-usûl*, Âmira mtb. İstanbul 1308/1890.

Hâdimî, Nurettin Muhtar, *el-Kava'idu'l-Fıkhiyyetü*, Zeytüne Üniversitesi, Tunus 2007

Hâkim, Ebû Abdullah İbnü'l-Beyyî Muhammed Hâkim Nisaburi, *el-Müstedrek ale's-Sahihayn*. dirase ve tahkik Mustafa Abdülkadir Ata, Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye Beyrut 1411/1990.

Hamevî, Ahmed b. Muhammed el-Hanefî, *Ğamzu uyunu'l-Beşair şerhu'l-Eşbah ven-Nazair li-ibn-i nuceym*, Daru'l-Kutub el-İmiyye, 1. Baskı, Beyrut 1985.

Hanbelî, İbn Receb, *Takriru'l-Kava'id ve tahriru'l-Fevâid*, Daru ibn-i Affan, Amman 1998.

Heyet, *el-Mevsu'a el-Fıkhiyye*, Vizeretü'l-Evkâf ve'l-Şüûn el-İslamiyye, Kuveyt 1990.

Hilal, Heysem, *Mu'cem Mustalahatu'l-Usûl*, Daru'l-Ciyl, Beyrut 2003.

İbn Abidin, Muhammed Emin b. Ömer b. Abdülazîz Dımaşki, *Hâşiyetu Reddû'l-muhtar ale'd-dürri'l-muhtar*, Matbaa-i Âmire, İstanbul 1307.

İbn Arabi, Ebû Bekr Muhammed b. Abdullah b. Muhammed Meafiri, *Ahkâmü'l-Kur'an*, thk. Ali Muhammed Bicavi, 3. bs. İsa el-Babi el-Halebi, Kahire 1974.

İbn Haldun, Ebû Zeyd Veliyyüddin Abdurrahman b. Muhammed, *Mukaddime*, thk. Ali Abdülvahid Vafî, 3. bs. Dâru Nehdati Mısır, Kahire 1981.

İbn Kudâme, Ebû Muhammed Muvaffakuddin Abdullah b. Ahmed b. Muhammed, *el-Muğnî*, Mektebetü'l-Kahire, Kahire 1968.

İbn Mâce, *Sünen*, İsa Halebi matbaası, Kahire t.y.

İbn Manzur, Ebû'l-Fazl Muhammed b. Mükerrrem b. Ali el-Ensârî, *Lisanu'l-Arab*, Dâru Sadr, Beyrut 711/1311.

İbn Nüceym, Zeynüddin b. İbrahim, el-Eşbâh ven-Nezâir, Müessesetü'l-Halebi, Kahire 1968.

İbn Receb, Abdurrahman b. Ahmed b. Receb Zeynuddin Ebû'l-Ferec El-hanbeli el-Dimeşki, *el-Kava'idu fi'l-Fikhi'l-İslami*, Mektebetü'l-Külliyet El-Ezheriyye, bsk. 1, Kahire 1972.

İsfahânî, Ebû'l-Kâsım Hüseyin b. Muhammed b. Mufaddal Ragıb, *el-Müfredat fi garibi'l-Kur'an*, naşir Muhammed Ahmed Halefullah, Mektebetü'l-Enclo'l-Mısıriyye, Kahire 1970.

İzzeddin, Abdulaziz b. Abdusselâm el-Selemî, *Kava'idu'l-Ahkâm fi Mesâlihi'l-Enam* thk. Neziyye Kemal Hammad, Osman b. Cum'a Damiriyye, Dârü'l-Kalem, Dımaşk 1421/2000.

Karâfî, Ebû'l-Abbas Şehabeddin Ahmed b. İdris b. Abdürrahim, *el-Furûk*, Âlemü'l-Kütüb, Kahire 1928.

Kâtib Çelebi, Hacı Halife Mustafa b. Abdullah, Keşfü'z-zünun an esami'l-kütüb ve'l-fünun, Maarif Matbaası, Ankara 1941.

Kehhâle, Ömer Rızâ, *Mu'cemü'l-müellifin*, teracimu musannifî'l-kütübi'l-Arabiyye, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut 1993/1414.

Kerhî, Ebû'l-Hasan Ubeydullah b. Hüseyin b. Dellâl el-Kerhî, *Usûlü'l-Kerhî*, Matba'atu Câvid Baris, Keratşî t.y.

-----, Ebû'l-Hasan Ubeydullah b. Hüseyin b. Dellâl el-Kerhî, *er-Risale* y.y.t.y.

Keylânî, Abdurrahman, *Kavâ'id el-Makâsîd 'nde el-İmam el-Şâtibi*, (Doktora Tezi) Ürdün Üniversitesi 1996.

Kızılkaya, Necmettin, *Hanefî Mezhebi Bağlamında İslam hukukunda Küllî Kâideler*, iz yayıncılık, İstanbul 2013.

- Kurtubî, *el-Câmi' li-Ahkâm-i el-Kur'an*, Daru İhyau'l-Türâsü'l-Arabi, Beyrut 1965.
- Mahallî, Celeleddin Muhammed b. Ahmed b. Muhammed, *el-Muhalle 'ala Cem'il Cevami'* Daru'l-Fikr Beyrut t.y.
- Makkarî, Ebû Abdullah Muhammed ibn Ahmed, *Kava'id el-Fikh*, thk. Muhammed Dürdebi, Darul-Eman, Ribat 2012.
- Mâlikî, Muhammed b. Hüseyin, *Tehzibu'l-Furuk ve'l-Kavâ'd el-Sünniye fi'l-Esrâr el-Fikhiyye*, İhyau'l-Kütüb el-Arabiyye, Kahire 1347.
- Merginânî, Ebû'l-Hasan Burhaneddin Ali b. Ebî Bekr, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedi*, i'tena bih Naim Eşref Nur Ahmed, İdaretü'l-Kur'an ve'l-Ulumü'l-İslâmiyye, Karaçi 1417/1990.
- Meydânî, Abdülğanî b. Talib b. Hammade ed-Dımaşki, *el-Lübâb fi Şerhi el-Kitâb, el-Mektebetü'l-Umeriyye*, Dimeşk 2003.
- Mecma'u el-luğati el-arabiyyeti, Mu'cem el-Veciz, Vizeretü'l- Terbiye Ve't-Ta'lim, Kahire 1994.
- Mustafa, İbrâhim ve dğr., (Mecmau'l-Lugati'l-Arabiyye), *Mu'cemü'l-vasit*, Daru'l-Şuruk el-Devliyye, Kahire 2004.
- Müslim, Ebû'l-Huseyn Muslim İbn Heccac İbn Muslim el-Quşeyri en-Nisaburi, *Sahihü Müslim*, İdaretü'l-Buhus el-İlmiyye Riyad 1980.
- Nedvî, Ali Ahmet, *Kavâ'id el-Fikhiyye*, Daru'l-Kalem, 1. Baskı, Dimeşk 1986
- Nesâî, Ahmed b. Şuayb, *Sünen*, Daru'l-Fikr, Beyrut 1930.
- Osman, Mahmud Hâmid, *el-Kâmûs el-Mubîn fi İstilâhâtı el-Usûliyyin*, Dârü'l-Zâhim, Riyad 2002.
- Paşa, Ahmed Cevdet, *Mecelle-i ahkâm-ı adliye*, Hikmet Yayınları, İstanbul 1982.
- Râzî, Ebû Abdullah Fahreddin Muhammed b. Ömer Fahreddin er-Râzî, *el-Mahsul fi ilmi usûli'l-fikh*, thk. Taha Câbir [Feyyaz] el-Alvânî, Câmiatü'l-İmam Muhammed b. Suud el-İslâmiyye, Riyad 1979.
- Rûkî, Muhammed er-Rûkî, *Nazariyetü'l- Tak'idul Fikhi ve eserühü fi ihtilâfi'l-Fukaha*, neş. Külliyyetü'l-Edeb ve'l-Ulum el-İnsaniyye, Ribat 1994.
- Serahsî, ebû Bekr Şemsüleimme Muhammed b. Ahmed b. Sehl, *el-Mebсут*, Darul-Ma'rife, Beyrut 1406/1985.
- Sofuoğlu, Mehmed Sofuoğlu, *Sahih-i Buhari ve Tercemesi*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1987.
- Sübkî, Ebû Nasr Taceddin İbnü's-Sübki Abdülvehhab b. Ali b. Abdilkafi Sübki, *el-Eşbah ve'n-nezair*, thk. Adil Ahmed Abdülmevcud, Ali Muhammed Muuz, Dârü'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrut 1991.
- Suyûtî, Ebû'l-Fazl Celeleddin Abdurrahman b. Ebî Bekr, *el-Eşbâh ven-Nezâir*, Mustafa Halebi Matb, Kahire 1959.

Süleymî, İyâd b. Nâmî el-Süleymî, *Usûlü'l-Fıkhi el-Lezî la Yese'u el-Fakihü Cehlehü*, Daru'l Tedmüriyye, Riyad 2005.

Şelebî, Muhammed Mustafa, *el-Medhal bi'l-Tarif bi'l-Fıkh el-İslami*, Darul-Nahde el-Arabiyye li'l-Tiba'ati ve'l-Neşri, Beyrut 1401H.

Şinkitî, Muhammed Emin b. Muhammed Muhtâr Cekenî, *Müzekkire fî usûli'l-fıkh ala ravzati'n-nazir li-imam ibn Kudame el-Hanbelî*, Dârü'l-Yakin, Mansure 1999.

Şübeyr, Muhammed Osman, *el-Kava'd el-Küllîyye ve'l-Davabitu'l-Fıkhiyye fî el-Şeri'atil-İslamiyye*, Daru'l-Nefâis, Ürdün 2007.

Tirmizî, Ebû İsa b. Sevretü b. el-Dahhâk, *Sünen*, Mektebetü Mustafa el-Bâbi el-Halebi, Mısır 1975.

Tûfî, Ebû'r-Rebi Necmüddin Süleyman b. Abdilkavi b. Abdülkerim, *Şerhu Muhtasarı'l-Ravda*, Müessesetü'l-Risale Matbaası, 1. baskı 1410.

Yusuf, Abdullatif, *Muhtasarı'l-Müfredât fî Garibu'l-Kur'an li-Rağıb el-İsfahânî*, Daru'l-Marife, Beyrut 1998.

Zebîdî, Ebû'l-Feyz Murtaza Muhammed b. Muhammed, *Tâcü'l-arûs min cevâhiri'l-Kâmûs*, Vizaretü'l-İ'lam, Kuveyt 1968.

Zerkâ, Mustafa b. Ahmed, *el-Madhal el-fıkhi'l-âm*, Daru'l-fıkr, Beyrut 1967.

Zerkâ, Ahmed, *Şerhu'l-Kava'idi'l-Fıkhiyye*, Darul kalem, 2. Baskı, Dimeşk 1989.

Zerkeşî, ebû Abdullah Bedreddin Muhammed b. Bahadır b. Abdullah, *el-Mensur fî'l-kavâ'id*, thk. Teysir Faik Ahmed Mahmûd, Vizaretü'l-Evkaf ve's-Şuuni'l-İslamiyye, Kuveyt 1992.

....., ebû Abdullah Bedreddin Muhammed b. Bahadır b. Abdullah, *Bahrü'l-muhit fî usûli'l-fıkh*, Vizaretü'l-Evkaf ve's-Şuuni'l-İslamiyye, Kuveyt 1992

Zeydân, Abdülkerim, *El-Veciz fî Şerhi'l-Kavâ'id el-Fıkhiyye fî eş-Şeri'ati'l-İslamiyye*, Müessesetü'l-Risâle, Beyrut 2001.